

Munich Personal RePEc Archive

**New moments in the administrative
control over the activity of the higher
schools**

Dimitrova, Darina

2020

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/101065/>
MPRA Paper No. 101065, posted 18 Jun 2020 10:22 UTC

Коментар

Нови моменти в административния контрол върху дейността на висшите училища

Д-р Дарина Димитрова*

Икономически университет – Варна

Резюме: В настоящата статия се изследва административният контрол, упражняван от министъра на образованието и науката, върху двете основни дейности на висшите училища – учебната и научната. Въз основа на актуалния правен анализ на Закона за висшето образование и на Закона за развитието на академичния състав в Република България се правят изводи и препоръки по приложението на нормативната уредба.

Ключови думи: административно право, административен контрол, висши училища, висше образование.

New moments in the administrative control over the activity of the higher schools

Darina Dimitrova, PhD, University of Economics – Varna

Abstract: The article examines the administrative control, exercised by the Minister of the Education and Science over the two main activities of the higher schools – the academic and the scientific one. Based on the actual legal analysis of the Higher education act and the Development of the academic staff in the Republic of Bulgaria the author makes some conclusions and recommendations for the application of the legal regulations.

Keywords: administrative law, administrative control, higher schools, higher education.

* **Дарина Димитрова** е завършила специалност „Право“ в ИУ – Варна (1998). В периода от 2007 до 2010 г. е докторант на самостоятелна подготовка към ЮФ на СУ Св. „Кл. Охридски“. През 2010 г. защитава докторска дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на тема „Областният управител като орган на изпълнителната власт“ по научна специалност „Административно право и административен процес“. От 1998 г. и в момента е главен асистент и преподавател в Катедра „Правни науки“ към ИУ – Варна.

Дейността на висшите училища е уредена основно в Закона за висшето образование (ЗВО – обн., ДВ, бр. 112 от 27 декември 1995 г.). Приложение има и Законът за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ – обн., ДВ, бр. 38 от 21 май 2010 г.). Това е специален закон, който урежда придобиването на научните степени и заемането на академичните длъжности. В този смисъл ЗРАСРБ има пряко отношение към научната дейност, като предпоставка за академично израстване.¹

В предмета на дейност на висшите училища (чл. 6 ЗВО, вр. с чл. 2 ЗВО) има две основни направления – **учебна дейност** (предоставяне на висше образование) и **научна дейност** (извършване на научни изследвания и развитие на науката). Държавата има редица функции по управление на висшето образование (чл. 8 ЗВО). Една от най-важните сред тях е **упражняването на административен контрол върху дейността на висшите училища от министъра на образованието и науката и от Комисията по академична етика към него**.

Извън предмета на настоящата статия е контролът, който се упражнява от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) към Министерския съвет.² Акредитационният контрол на НАОА заслужава отделно научно изследване.

Административният контрол е основен правен институт, изследван от доктрината в областта на административното право и процес.³ Той е разглеждан в правната литература във връзка с различни административни производства⁴, а също и по отношение на различни органи

---

¹ Банов, Хр., Правни проблеми при заемането на академичните длъжности в БАН. „Общество и право“, бр. 4/2019 г., с. 44 – 67.

² Матеева, Ж. Правни аспекти на акредитацията. Международна конференция „Предизвикателства пред висшето образование и научните изследвания в условията на криза“, 25 – 26 юни 2010 г. Ред. кол. Петко Чобанов и др., Б., БСУ, т. 3, 2010, с. 522 – 527.

³ Балабанова, Х., Административен контрол. Варна: ВСУ „Черноризец Храбър“, 2004; Лазаров, К., Административно право. С., Феня, 2000; Дерменджиев, И., Костов, Д., Хрусанов, Д. Административно право на Република България: Обща част. С., Сиби, 2010; Костов, Д., Хрусанов, Д. Административен процес на Република България. С., Сиби, 2011.

⁴ Андреева, А., Димитрова, Д. Контрол за спазване на реда при провеждане на обществени поръчки в Р България. Известия на Съюза на учените – Варна. Серия „Хуманитарни науки“, бр. 1/2017 г., с. 14 – 19; Андреева, А., Димитрова, Д. Административен контрол върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности. Юридически сборник, Бургас, Бургаски свободен университет. Център по юридически науки, т. XXV, 2018, с. 86 – 97.

на изпълнителната власт и техните подчинени органи и звена.⁵ Контролът в областта на висшето образование е регулиран от норми на административното право, по-точно – административно право специална част (управление на образованието). Това предполага наред с общите белези на административния контрол, съобразяване и със спецификите на дейността, осъществявана от висшите училища.

Значимостта на изследваните проблеми е безспорна предвид мястото, което има образованието в българското общество. Към настоящия момент висшето образование е в естествен процес на трансформация и реорганизиране, който е съобразен с протичащите вътрешни и външни процеси в обществото.

Актуалност на научното изследване произтича от промените в правната уредба, касаеща висшите училища и тяхната дейност. От приемането им до днес ЗВО и ЗРАСРБ са претърпели десетки изменения и допълнения, като най-съществените бяха направени през последните няколко години. Мотивите за тези законови промени се основават на анализ на състоянието на системата за висше образование и предприетите дейности и мерки за повишаване на неговото качество и на съвместимостта му с европейските системи за висше образование, залегнали в Стратегията за развитие на висшето образование в Р България за периода 2014 – 2020 г. (обн., ДВ, бр. 18 от 10 март 2015 г.).

Научната цел на настоящата статия е да се направи актуален анализ на спецификите на административния контрол, упражняван от министъра на образованието и науката върху дейността на висшите училища в България. За изпълнението на посочената цел авторът си поставя следните **изследователски задачи**:

- да се изясни ролята на административния контрол за повишаване на качеството на висшето образование и на научните изследвания;
- да се направи сравнителноправен анализ в ретроспективен план на контролните правомощия на министъра на образованието и науката върху учебната и научна дейност на висшите училища;
- да се анализират спецификите и да се изведат някои нови моменти и тенденции в административния контрол върху дейността на висшите училища, с оглед да бъдат направени обобщения, изводи и препоръки по приложението на правната уредба.

---

⁵ Къндева, Е., Публична администрация. С., Сиела, 1998, с. 289 – 312.; Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д. Основи на публичната администрация. В., Наука и икономика, 2004, с. 140 – 156.

Административен контрол се упражнява не само върху двете основни дейности на висшите училища – учебна и научна, но и върху стопанската, която съпътства основната им дейност.⁶ Но предвид предмета на настоящото изследване, не могат да се разгледат в детайли спецификите на административния контрол на всички административни органи върху цялостната дейност на висшите училища. Акцентът в изложението е поставен върху **някои нови моменти** на изследвания проблем, въведени в законодателната уредба след направените изменения и допълнения на ЗВО и ЗРАСРБ през последните няколко години (най-съществените през 2016 г. и 2018 г.). Разработката е съобразена със законодателството към януари 2020 г.

Роля на административния контрол върху дейността на висшите училища

Контролът е управленска дейност, която упражнява специфично целенасочено въздействие за регулиране и оптимизиране на процесите във всяка една

обществена система⁷, в т.ч. и в системата на висшето образование. Наред с организацията и ръководството, контролът е една от формите на държавното управление, който се определя като система от мерки за наблюдение, съпоставка на зададеното с установеното положение, оценка и набелязване на мерки за въздействие спрямо контролираните актове и субекти.⁸ В този смисъл административният контрол е властническа дейност на органи на изпълнителната власт за въздействие спрямо подчинени органи и лица или външностоящи субекти (както е при външноведомствения административен контрол).

От една страна, контролът има охранителна роля – цели да запази законово уредените обществени отношения в дадената социална сфера. От друга – контролът има превантивна функция и цели да предотврати извършването на закононарушения. Затова контролът е толкова важна функция в процеса на управление на дейността на висшите училища.

Административният контрол е определен да осигурява законосъобразността при осъществяване на учебната и научната дейност и едновременно с това, при наличието на данни за нарушения, да осигури мерки

---

⁶ Андреева, А., Димитрова, Д., Александрова, Н. Правни и икономически аспекти на контрола върху стопанската дейност на държавните висши училища. Икономически и социални алтернативи, С., Издателски комплекс УНСС, бр. 4/2019 г., с. 74 – 85.

⁷ Къндева, Е. Публична администрация. С., Сиела, 1998, с. 290.

⁸ Балабанова, Х. Административен контрол. В., ВСУ „Черноризец Храбър“, 2004, с. 31 – 33.

по отстраняването им. Този контрол гарантира качеството на предоставяната образователна услуга и качеството на извършваните научни изследвания. Като регулатор на процесите, протичащи в областта на висшето образование, административният контрол има за цел да постигне баланс между стратегическите национални интереси и академичната автономия.⁹

В първоначалната си редакция чл. 10 ЗВО (обн., ДВ, бр. 112 от 27 декември 1995 г.) изобщо не предвижда контрол върху дейността на висшите училища. За първи път контрол по спазването на ЗВО и на държавните изисквания е предвиден с изменението на закона през 1999 г. и приемането на нова т. 6 в чл. 10, ал. 2 ЗВО (обн., ДВ, бр. 60 от 1999 г.). Тази норма обаче не урежда нито способите за осъществяване на този контрол, нито възможните мерки при констатирани нарушения. Едва през 2004 г., т.е. девет години след приемането на ЗВО, е приета нова т. 7 в чл. 10, ал. 2 (предишна т. 6, изм. – ДВ, бр. 48 от 2004 г.), с която се урежда по-детайлно контролът върху висшите училища. Този текст бе изменен през 2009 г. (обн., ДВ, бр. 74 от 2009 г.), а последното му допълнение е от 2016 г. (обн., ДВ, бр. 17 от 2016 г.).

Тази динамика в нормативната уредба показва значението, което административният контрол има за спазването на принципа на законност в сферата на висшето образование. Той е една от възможните форми (друга е съдебният контрол), която законодателят е регламентирал за гарантиране спазването на разпоредбите на ЗВО и ЗРАСРБ.¹⁰ Съобразно спецификите на двата вида основни дейности (учебна и научна), са предвидени различни възможности за осъществяване на административен контрол върху дейността на висшите училища като образователни и научни институции.

Специфики на административния контрол върху дейността на висшите училища

Административният контрол върху дейността на висшите училища е законово регламентиран в два източника. Първият от тях, предвид общата уредба, която дава на висшето образование, е

---

⁹ Андреева, А., Димитрова, Д. Акредитацията на висшите училища като гаранция за качество на висшето образование в контекста на академичната автономия. Стратегии на образователната и научната политика: Научно списание, С., Аз Буки, бр. 6/2018 г., с. 613 – 626.

¹⁰ Андреева, А., Димитрова, Д. Съдебен контрол върху административните актове по процедури за хабилитация. Административно право – съвременни тенденции в правораздаването и доктрината: Сборник с доклади от национална кръгла маса, 20 април 2018 г., В., Наука и икономика, 2018, с. 80 – 98.

Законът за висшето образование. На второ място, с оглед спецификата на урежданите по-тесни отношения, е Законът за развитие на академичния състав в Република България. На тази основа можем да поставим два фокуса в изследването на спецификите в административния контрол, съобразени с посочените източници, а именно:

Контрол върху дейността на висшите училища за спазване на ЗВО

Държавен орган на изпълнителната власт със специална компетентност за осъществяване на националната политика в сферата на висшето образование е министърът на образованието и науката. Като административен орган той упражнява контрол върху висшите училища по спазването на разпоредбите на ЗВО. Наред с това координира взаимоотношенията между висшите училища и държавата, организира поддържането на регистри на висшите училища, на академичния състав, на студентите и докторантите, организира признаването и легализацията на дипломите на лица, завършили висше образование в чужбина, назначава временно изпълняващ длъжността ректор в определените от закона случаи (чл. 10 ЗВО). Предвид широкия обхват на контролната дейност, можем да определим **този административен контрол като общ.**

Основният способ за осъществяване на административен контрол от министъра на образованието и науката върху висшите училища за спазване на разпоредбите на ЗВО са **проверките**, които той назначава и които се извършват от специализираната администрация на Министерството на образованието и науката – Дирекция „Висше образование“ (чл. 45 от Устройствения правилник на Министерството на образованието и науката, приет с ПМС №11 от 03.02.2010 г., посл. доп. ДВ, бр. 70 от 24 август 2018 г.). Правно средство за въздействие върху контролираните субекти – проверяваните висши училища, са задължителните препоръки, съдържащи се в протокола от извършената проверка.

Обикновено проверките се назначават при получен сигнал за нарушения на разпоредбите на ЗВО – например неспазване на изискванията на закона при избор на ръководни органи, прием на студенти над определения капацитет на висшето училище, обучение на студенти по неакредитирани специалности, липсата на ефективна организация на образователния процес и други подобни. За извършените проверки се съставя в едномесечен срок констативен протокол. Информацията за резултатите от проверките се публикува на интернет страниците на

Министерството на образованието и науката и на висшето училище (чл. 18, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 10, ал. 2, т. 7 ЗВО).

Ако при проверката се установят **нарушения** на изискванията на ЗВО или друг нормативен акт, регулиращ висшето образование, протоколът съдържа препоръки и срок за отстраняването им. При неизпълнение на препоръките в посочения срок, министърът на образованието и науката прави предложение пред Националната агенция за оценяване и акредитация за отнемане на институционалната акредитация. Тук трябва да се подчертае, че административният контрол включва само дейностите по провеждане на проверки и даването на препоръки за отстраняване на констатирани нарушения. **Отнемането на акредитацията, не е част от административния контрол**, тъй като санкцията не е управленска дейност, а е дейност по реализиране на юридическа отговорност.¹¹ Затова контролната компетентност на министъра на образованието и науката включва само правото да назначава проверки, да отправя препоръки за отстраняване на нарушенията и да прави предложения за отнемане на акредитацията.

Проблемът, който се отчита е, че **се упражнява контрол основно върху държавните висши училища чрез възможността за коригиране на държавната им субсидия**. Зависимостта на държавните университети от трансферите от държавния бюджет ги стимулира да бъдат по-дисциплинирани и да спазват много по-стриктно изискванията на ЗВО. По отношение на частните висши училища такъв контрол не е възможен и доколкото има някакъв контрол, то той е с много по-нисък интензитет поради по-малкото възможности за въздействие. Редки са случаите на отнета институционална акредитация и на закрити висши училища.¹² Това поставя държавните висши училища в неравностойно положение спрямо частните.

Контрол върху дейността на висшите училища за спазване на ЗРАСПБ

Освен за спазване на разпоредбите на ЗВО, министърът на образованието и науката упражнява контрол върху висшите училища

---

¹¹ Балабанова, Х. Административен контрол. В., ВСУ „Черноризец Храбър“, 2004, с. 79.

¹² Решение за закриване на Славянския университет (обн., ДВ, бр. 24 от 16 март 1999 г.); Решение за закриване на Частно висше училище – самостоятелен колеж с наименование Колеж „Телематика“ със седалище Стара Загора, издадено от Народното събрание (обн., ДВ, бр. 42 от 4 юни 2010 г.)

по спазването на изискванията на ЗРАСРБ (чл. 10, ал. 2 ЗВО). Административният контрол по реда на ЗВО касае учебната дейност и има за цел повишаване на качеството на образователната услуга, предоставяна от висшите училища, докато контролът по ЗРАСРБ е върху научната дейност и цели постигане и поддържане на високо качество на научните изследвания.

Съгласно чл. 30, ал. 1 ЗРАСРБ, министърът на образованието и науката осъществява контрол върху протичането на процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности, както и върху тяхното приключване. Цялата Глава четвърта на ЗРАСРБ е посветена на уредбата на контрола върху процедурите за академично развитие и израстване, като административният контрол е регламентиран в текстовете на чл. 30 – 31 ЗРАСРБ.

Член 32, ал. ал. 8, 9 и 10 ЗРАСРБ уреждат съдебния контрол, а възможността, предвидена в чл. 32, ал. 1 – 7 ЗРАСРБ за оспорване по административен ред пред министъра на образованието и науката на заповедите на ректора на висшето училище, в случай на нарушения при провеждането на процедури за защиты на докторски дисертации или на конкурси за заемане на академична длъжност, **не е форма на административен контрол**. Това производството пред министъра по своята същност е разрешаване на правен спор между адресатите на тези заповеди и органът, който ги е издал. То представлява правораздавателен контрол от административна юрисдикция, който има за цел да разреши правен спор, чиито предмет е отмяна на оспорените актове. Докато административният контрол е управленска дейност, имаща превантивна функция – цели да предотврати извършването на закононарушения.

В административноправната доктрина е утвърдено, че отмяната на незаконосъобразен административен акт или налагането на административно наказание за извършено нарушение не е част от контрола.¹³ Както вече беше посочено по-горе, санкцията не е част от административния контрол, а представлява юридически правораздавателен контрол.

Контролните правомощия на министъра на образованието и науката по чл. 30 и чл. 31 ЗРАСРБ върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности от приемането му през 2010 г. (обн., ДВ, бр. 38 от 21 май 2010 г.) до днес са

---

¹³ Дерменджиев, И., Костов, Д., Хрусанов, Д. Административно право на Република България: Обща част. С., Сиби, 2010, с. 278 – 285.

изменяни и допълвани няколкократно (изм., ДВ, бр. 101 от 28 декември 2010 г., изм. ДВ, бр. 68 от 2 август 2013 г., изм. и доп. ДВ, бр. 30 от 3 април 2018 г.). В резултат на това административният контрол върху дейността на висшите училища за спазване на ЗРАСРБ беше разширен по обхват на подлежащите на контрол дейности, по способите за осъществяване на контрола и по мерките за отстраняване на констатирани нарушения.

До последното изменение и допълнение на ЗРАСРБ (обн., ДВ, бр. 30 от 3 април 2018 г.) текстът на чл. 30, ал. 2 гласеше единствено, че контролът (върху откритите и неприключили процедури за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности – *бел. моя*) се осъществява чрез проверки по собствена инициатива (на министъра на образованието и науката – *бел. моя*) или по сигнал на заинтересована страна. Не се конкретизират обхвата на дейностите, подлежащи на административен контрол и нарушенията, за които трябва да се следи. Актуалната редакция на този текст предвижда, че административният контрол обхваща:

1. нарушения при провеждане на процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности;
2. конфликт на интереси при формирането на научните журита;
3. плагиатство в дисертационните трудове и другите научни публикации;
4. недостоверност на представените в публикациите научни данни.

Член 31 ЗРАСРБ урежда способите за осъществяване на контрола и мерките за отстраняване на констатираните нарушения при провеждането на процедурите за научно развитие и израстване. Във връзка с контролираните процедури министърът на образованието и науката има право да изисква информация и документи от висшите училища. В случай че е констатирано нарушение, министърът има право да спре защитата на дисертацията или конкурса за заемане на академична длъжност. В заповедта за спиране на процедурата се определя и срок за отстраняване на нарушението – в рамките на 1 месец. Висшето училище е длъжно да отстрани констатираните нарушения и да представи доказателства за това. Съответно процедурата се възобновява със заповед на министъра на образованието и науката, само ако нарушенията са отстранени.

Допустимо е процедурата да се възобнови и от ректора на висшето училище, ако са отстранени нарушенията и са налице съот-

ветните за това доказателства. Но при неотстраняване на констатираните нарушения и при непредставяне на доказателства в определения срок министърът издава заповед за прекратяване на съответната процедура. При системни нарушения на изискванията на ЗРАСРБ, както и при неизпълнение на заповедите за отстраняване на установените нарушения в провежданите процедури, министърът на образованието и науката предлага на НАОА отнемане на програмната акредитация на висшето училище за съответните докторски програми.

Гореизложеното показва, че административният контрол за осигуряване на качество на научните изследвания предвижда и средства за въздействие върху процедурите за академично развитие и израстване. Но също както при обхвата на административния контрол за спазване на изискванията на ЗРАСРБ, така и при способите за неговото осъществяване и мерките за отстраняване на нарушенията при провеждането на посочените процедури, се наблюдава **тенденция на засилване в интензитета на упражнявания контрол.**

В първоначалната си редакция чл. 31 ЗРАСРБ (обн., ДВ, бр. 38 от 21 май 2010 г.) съдържаше само шест алинеи, като нормата на чл. 31, ал. 6 от ЗРАСРБ предвиждаше, че когато министърът не издаде заповед за възобновяване след изтичане на 1-месечния срок от спирането, процедурата може да се възобнови от ректора на висшето училище, а при несъгласие министърът може да подаде жалба или да предложи отнемане на акредитацията пред НАОА. С последното изменение и допълнение на ЗРАСРБ (обн., ДВ, бр. 30 от 3 април 2018 г.) бяха приети в чл. 31 две нови алинеи – седма и осма. Алинея 7 на чл. 31 ЗРАСРБ урежда прекратяването на процедурата за защита на дисертация или за заемане на академична длъжност – административна мярка непредвидена в предходната уредба. А ал. 8, на чл. 31 ЗРАСРБ вменява в задължение на министъра на образованието и науката да предложи отнемане на програмната акредитация на висшето училище за съответните докторски програми.

Този извод се налага от логическото и граматическото тълкуване на използвания израз „предлага отнемане“, а не „може да предложи отнемане“. Това означава, че министърът действа в условията на обвързана компетентност, а не в условията на оперативна самостоятелност и няма право на преценка как да действа. Докато езиковата формулировка, използвана в редакциите на чл. 31, ал. 6 от 2010 г. и 2013 г. (обн., ДВ, бр. 38 от 21 май 2010 г., ДВ, бр. 101 от 28 декември 2010 г. и ДВ, бр. 68 от 2 август 2013 г.) беше „може да предложи отне-

мане на акредитация“. Съответно текстът в ал. 6 на чл. 31 ЗРАСРБ „При несъгласие министърът може да предложи отнемане на акредитация пред НАОА“ беше отменен, а на негово място бяха приети нормите на ал. 7 и ал. 8 в чл. 31 ЗРАСРБ.

С изменението и допълнението на ЗРАСРБ от 2018 г. беше създадена и **Комисия по академична етика** (чл. 30а ЗРАСРБ), която да разглежда сигналите, отправени до министъра на образованието и науката, за нарушения при провежданите процедури за академично развитие и израстване, както и свързаните с тях нови изисквания за качество на научните изследвания. Създаването на този нов помощен орган към министъра разшири още организационните възможности за упражняване на административен контрол върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.

В обобщение трябва да се подчертае, че с измененията и допълненията на ЗРАСРБ от 2018 г. се **въведеха конкретни механизми за цялостен външен контрол върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности** – както по време на провеждането им, така и след приключването им. Напълно може да се потвърди изразеното вече становище, че за съжаление философията на прилагане на новия разширен административен контрол и въведения принцип за контрол над качеството на научната дейност надхвърля добрата идея за хармонизация на национално и международно ниво на научната продукция на българските учени. Напротив като част от общата нова концепция за развитието на науката и качеството на научните изследвания той противоречи на изконни принципи като „свобода на научното творчество“, „академична автономия“, както и на принципа за „децентрализация на процедурите“ по ЗРАСРБ.¹⁴

Заклучение Нормативният анализ на административния контрол върху дейността на висшите училища не изчерпва всички аспекти на този контрол съгласно действащата законова уредба. Предвид ограничения обем на настоящата статия са изследвани само някои негови аспекти, а именно контролът, осъществяван от министъра на образованието и науката. Това обаче позволява да бъдат направени

---

¹⁴ Андреева, А., Димитрова, Д. Административен контрол върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности. Юридически сборник, Б., Бургаски свободен университет. Център по юридически науки, т. XXV, 2018, с. 86 – 97.

определени изводи, да бъдат изведени актуални тенденции, както и да бъдат отправени някои критики към правната уредба.

Ако през 2014 г., когато е разработена Стратегията за развитие на висшето образование в Р България за периода 2014 – 2020 г., системата за висше образование се характеризира със занижен контрол от страна на държавата върху дейността на висшите училища, то към днешна дата действащата нормативна уредба предвижда **силен централизиран административен контрол**.

Административният контрол – от една страна, цели законосъобразност на дейността на висшите училища, но от друга – самият контрол трябва да бъде законосъобразен и целесъобразен. При неговото провеждане следва стриктно да се спазват утвърдени правни принципи и приети правни норми. При осъществяването на административния контрол не трябва да се превишава предоставената власт, т. е. той винаги да се упражнява при строго спазване на принципа за академична автономия.

Направеният юридически анализ на нормативната уредба на административния контрол от страна на министъра на образованието и науката върху дейността на висшите училища показва неблагоприятна тенденция на засилване в интензитета на контрола и засилване на централизацията в управлението на висшето образование. Това неминуемо води до ограничаване на академичната автономия, изразяваща се в самоуправлението на висшите училища, в свободата на преподаването и на обучението, в свободата на научните изследвания и пр.

Като критика към нормативната уредба трябва да се посочат и **не еднаквите възможности за административен контрол от страна на централната изпълнителна власт върху държавните и частните висши училища**. По отношение на частните висши училища административният контрол е с много по-нисък интензитет поради по-малкото възможности за въздействие.

Изводите от настоящото изследване могат да послужат за дискусия на въпросите, свързани с административния контрол върху дейността на висшите училища и за бъдещо усъвършенстване на нормативната уредба. □